

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: INFOLEX (POCA/491/126354)

Rolul judecătorilor și procurorilor în îndeplinirea actului de justiție (VII)

Drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor

Stabilirea drepturilor judecătorilor și procurorilor se face ținându-se seama de locul și rolul justiției în statul de drept, de răspunderea și complexitatea funcției de judecător și procuror, de interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute de lege pentru aceste funcții și urmărirea garantării independenței și imparțialității acestora.

Judecătorii și procurorii militari sunt militari activi și au toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate.

Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii are dreptul, respectiv obligația ca, la cerere sau din oficiu: a) să aprobe judecătoria împotriva oricărui act de imixtiune în activitatea profesională sau în legătură cu aceasta, care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea, precum și împotriva oricărui act care ar crea suspiciuni cu privire la acestea; b) să aprobe reputația profesională a judecătorilor; c) să aprobe independența puterii judecătorești.

Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii are dreptul, respectiv obligația ca, la cerere sau din oficiu: a) să aprobe procurorii împotriva oricărui act de imixtiune în activitatea profesională sau în legătură cu aceasta care le-ar putea afecta imparțialitatea sau independența în dispunerea soluțiilor, în conformitate cu Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și împotriva oricărui act care ar crea suspiciuni cu privire la acestea; b) să aprobe reputația profesională a procurorilor.

Sesizările privind apărarea independenței autorității judecătorești în ansamblul său se soluționează, la cerere sau din oficiu, de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, cu avizul fiecărei secții.

Judecătorii și procurorii sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale, putând face parte din organele de conducere ale acestora.

Judecătorii și procurorii în funcție sau pensionari au dreptul de a li se asigura măsuri speciale de protecție împotriva amenințărilor, violențelor sau a oricărui fapt care îi pun în pericol pe ei, familiile sau bunurile lor.

Măsurile speciale de protecție, condițiile și modul de realizare a acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și a Ministerului Afacerilor Interne.

Judecătorii și procurorii, inclusiv cei pensionați, beneficiază de despăgubiri acordate din fondurile bugetare ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, ale Ministerului Justiției, Ministerului Public sau, în cazul procurorilor militari, din fondurile Ministerului Apărării Naționale, în cazul în care viața, sănătatea ori bunurile le sunt afectate în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și personalul de specialitate juridică prevăzut la art. 87 alin. (1) al Legii nr. 303/2004 pot fi menținuți în funcție după împlinirea vârstei de pensionare prevăzute de lege, până la vârsta de 70 de ani. Până la vârsta de 65 de ani, magistratul poate opta să rămână în funcție, însă după împlinirea acestei vârste, pentru menținerea în activitate este necesar avizul anual al Secției pentru judecători sau, după caz, al Secției pentru procurori.

Reîncadrarea în funcția de judecător, procuror ori magistrat-asistent se face fără concurs de către secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii, la instanțele sau, după caz, la parchetele de pe lângă acestea, în cadrul cărora aveau dreptul să funcționeze până la data pensionării și care nu pot funcționa normal din cauza lipsei de personal. În acest caz, numirea în funcția de magistrat-asistent se face de Consiliul Superior al Magistraturii, iar numirea în funcția de judecător sau procuror se face de Președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Pot fi reîncadrați în funcție, foștii judecători, procurori sau magistrați-asistenți care au fost eliberați din funcție prin pensionare potrivit legii și cu privire la care nu s-a stabilit sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură.

Pe durata îndeplinirii funcției, personalul de specialitate juridică din Ministerul Justiției, Ministerul Public, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național de Criminologie, Institutul Național de Expertize Criminalistice și din Institutul Național al Magistraturii este asimilat judecătorilor și procurorilor în ceea ce privește drepturile și îndatoririle, inclusiv susținerea examenului de admitere, evaluarea activității profesionale, susținerea examenului de capacitate și de promovare.

Judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în profesie și în societate.

Relațiile judecătorilor și procurorilor la locul de muncă și în societate se bazează pe respect și bună-credință.

Judecătorii și procurorii sunt obligați să rezolve lucrările în termenele stabilite și să soluționeze cauzele în termen rezonabil, în funcție de complexitatea acestora, și să respecte secretul profesional.

Judecătorul este obligat să păstreze secretul deliberărilor și al voturilor la care a participat, inclusiv după încetarea exercitării funcției.

Judecătorii și procurorii sunt obligați să aibă, în timpul ședințelor de judecată, ținuta vestimentară corespunzătoare instanței la care funcționează.

Ținuta vestimentară se stabilește prin hotărâre a Guvernului, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, și se asigură în mod gratuit.

Judecătorii și procurorii sunt obligați să prezinte, în condițiile și la termenele prevăzute de lege, declarația de avere și declarația de interese.

Răspunderea judecătorilor și procurorilor

Judecătorii și procurorii răspund civil, disciplinar și penal, în condițiile legii.

Judecătorii și procurorii pot fi percheziționați, reținuți sau arestați numai cu încuviințarea Secției pentru judecători sau, după caz, a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

În caz de infracțiune flagrantă, judecătorii și procurorii pot fi reținuți și supuși percheziției potrivit legii, Secția pentru judecători sau, după caz, Secția pentru procurori fiind informată de îndată de organul care a dispus reținerea sau percheziția.

Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.

Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea judecătorilor și procurorilor care, chiar dacă nu mai sunt în funcție, și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență, conform definiției acestora de la art. 99¹ al Legii nr. 303/2004.

Există eroare judiciară atunci când: a) s-a dispus în cadrul procesului efectuarea de acte procesuale cu încălcarea evidentă a dispozițiilor legale de drept material și procesual, prin care au fost încălcate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, producându-se o vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară; b) s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă în mod evident contrar legii sau situației de fapt care rezultă din probele administrate în cauză, prin care au fost afectate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară.

Prin Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, precum și prin alte legi speciale pot fi reglementate ipoteze specifice în care există eroare judiciară.

Pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice. Competența soluționării acțiunii civile revine tribunalului în a cărui circumscripție domiciliază reclamantul.

Plata de către stat a sumelor datorate cu titlu de despăgubire se efectuează în termen de maximum un an de la data comunicării hotărârii judecătorești definitive.

În termen de două luni de la comunicarea hotărârii definitive, Ministerul Finanțelor Publice va sesiza Inspekția Judiciară pentru a verifica dacă eroarea judiciară a fost cauzată de judecător sau procuror ca urmare a exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, potrivit procedurii prevăzute la art. 74¹ din Legea nr. 317/2004, republicată, cu modificările ulterioare.

Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, va exercita acțiunea în regres împotriva judecătorului sau procurorului dacă, în urma raportului consultativ al Inspekției Judiciare și al propriei evaluări, apreciază că eroarea judiciară a fost cauzată ca urmare a exercitării de către judecător sau procuror a funcției cu rea-credință sau gravă neglijență. Termenul de exercitare a acțiunii în regres este de 6 luni de la data comunicării raportului Inspekției Judiciare.

Competența de soluționare a acțiunii în regres revine, în primă instanță, secției civile a curții de apel de la domiciliul părâtului. În cazul în care judecătorul sau procurorul împotriva căruia se exercită acțiunea în regres își exercită atribuțiile în cadrul acestei curți sau la parchetul de pe lângă aceasta, acțiunea în regres va fi soluționată de o curte de apel învecinată, la alegerea reclamantului.

Orice persoană poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii, direct sau prin conducătorii instanțelor ori ai parchetelor, în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor sau procurorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare.

Răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor

Judecătorii și procurorii răspund disciplinar pentru abaterile de la îndatoririle de serviciu, precum și pentru faptele care afectează prestigiul justiției.

Constituie abateri disciplinare: a) manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu; b) încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții privind judecătoria și procurorii; c) atitudinile nedemne în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectorii judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții; d) desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu; e) refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces; f) refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu; g) nerespectarea de către procuror a dispozițiilor procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea; h) nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile; i) nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul sau procurorul știe că există una din cauzele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de cereri repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea judecătii; j) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații de aceeași natură de care a luat cunoștință în exercitarea funcției, cu excepția celor de interes public, în condițiile legii, dacă fapta nu constituie infracțiune; k) absența nemotivată de la serviciu, în mod repetat sau care afectează în mod direct activitatea instanței ori a parchetului; l) imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror; m) nerespectarea în mod nejustificat a dispozițiilor ori deciziilor cu caracter administrativ dispuse în conformitate cu legea de conducătorul instanței sau al parchetului ori a altor obligații cu caracter administrativ prevăzute de lege sau regulamente; n) folosirea funcției deținute pentru a obține un tratament favorabil din partea autorităților sau intervențiilor pentru soluționarea unor cereri, pretinderea ori acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni; o) nerespectarea dispozițiilor privind distribuția aleatorie a cauzelor; p) obstrucționarea activității de inspecție a inspectorilor judiciari, prin orice mijloace; q) participarea directă sau prin persoane interpuse la jocurile de tip piramidă, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor; r) neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege; s) utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești sau al actelor judiciare ale procurorului ori motivarea în mod vădit contrar raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de magistrat; ș) nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii; t) exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni. Sancțiunea disciplinară nu înlătură răspunderea penală.

Există rea-credință atunci când judecătorul sau procurorul încalcă cu știință normele de drept material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane.

Există gravă neglijență atunci când judecătorul sau procurorul nesocotește din culpă, în mod grav, neîndoiește și nescuzabil, normele de drept material ori procesual.

Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt: a) avertismentul; b) diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an; c) mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la 3 ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior; d) suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni; e) retrogradarea în grad profesional; f) excluderea din magistratură.

Sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 100 al Legii nr. 303/2004 se aplică de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice. (Va urma)

Expert media,
Florin FĂINIȘI

INFOLEX
POCA/491/126354
www.infolex.snsh.ro

www.poca.ro